

רא"ש מסכת מועד קטן פרק ב

①

סימן א

א [דף יא ע"ב] מי שהפך את זיתיו ואירעו אבל או אונס או שהטעוהו פועלים טוען קורה ראשונה ומניח לאחר המועד דברי ר' יהודה ר' יוסי אומר זולף וגומר (א) וגף כדרכו [דף יב ע"א] וכן מי שהיה יינו בתוך הבור ואירעו אונס או אבל או שהטעוהו פועלים זולף וגומר וגף כדרכו דברי רבי יוסי רבי יהודה אומר עושה לו לימודים בשביל שלא יחמיץ:

[דף יא ע"ב] גמ' פתח באבל וסיים במועד אמר רב שישא בריה דרב אידי זאת אומרת דברים המותרים בחול המועד אסור לעשותם בידו בימי אבל אבל אחרים עושים לו תניא כוותיה דרב שישא בריה דרב אידי דברים שעושין לאבל בימי אבלו כגון זיתיו הפוכין וכדו לגוף ופשתנו להעלות מן המשרה וצמרו להעלות מן היורה ומרביצין לו שדה משתגיע עונת המים ולא משום פסידא דזרעים שבשדה (ב) לא שרינן להשקות אלא בית השלחין אלא משום פסידא דמים שהמים חלוקין לבני הבקעה לכל אחד ואחד יומו ואם הגיע עונת המים שלו בימי אבלו אם לא ישקו לו שדהו עתה הוי פסידא דלא הדר. האריסים והחכירים והקבלנים הרי אלו (לא) יעשו החמרים והגמלים והספנים הרי אלו לא יעשו ואם היו מוחכרין או מושכרין אצל אחרים הרי אלו יעשו שכיר יום אפילו בעיר אחרת לא יעשה היתה מלאכת אחרים בידו בין קבולת בין שאינה קבולת לא יעשה היתה מלאכתו ביד אחרים בביתו לא יעשה בבית אחרים יעשה. הרב אלפסי דילג מקצת דברים השנויים בברייתא ודילג דברי רבי יהודה ודברי אמרו לו משום דהלכה כאמרו לו. נמצא דאין מותר אלא דברים השנויים בברייתא ולכך לא הביא דבריהם. ממילא ידענא דאסורין ועוד לא הביא הא דרבן שמעון בן גמליאל אמר זיתיו הפוכין ואין שם אומן אלא הוא הרי זה עושה בצנעה. וכתב הראב"ד איכא מ"ד הלכה כרבן שמעון בן גמליאל דלא פליגי רבנן עליה. והרב אלפסי לא הביא אותה בהלכותיו אלמא סבירא ליה דלית הלכתא כוותיה וכן מסתבר מדקתני ואירעו אבל או אונס מותר לעשותו במועד ש"מ בימי אבלו אינו יכול לעשותו אף בצנעה (ג) דאם איתא דבצנעה מותר הוה ליה כמכוין מלאכתו במועד דהא לאו אונס הוא. ועוד אמרינן בפרק בתרא (דף כא ב) אבל שלשה ימים הראשונים אסור בעשיית מלאכה ואפילו עני המתפרנס מן הצדקה ואין לך אבידה גדולה מאבידת גופו. אבל משלשה ימים ואילך ודאי מותר לעשות מלאכה בצנעה (ה) בדבר האבד אם אין אומן אלא הוא שהרי התירו לעשות מלאכה לצורך פרנסתו ולי נראה לדחות ראיותיו דלא מיקרי מכוין מלאכתו במועד וזה שלא עשה בצנעה אע"פ שהיה מותר לפי שמתוך מרירות אבילותו אין הדעת סובלתו להתעסק בשום מלאכה ועני המתפרנס מן הצדקה אין כאן אבידת גופו כי הוא ניזון מקופה של צדקה. והוי מסתבר (ו) דהלכה כרבן שמעון בן גמליאל אפילו אי פליגי רבנן עליה דהלכה כדברי המיקל באבל ק"ל ואפילו יחיד במקום רבים (ז) וכן פסק הרמב"ן ז"ל אבל רבינו מאיר ז"ל פסק בהלכותיו דלא כרבן שמעון בן גמליאל:

סימן ב

ב ועוד השמיט הרב אלפסי ז"ל אידך מלתא דרבן שמעון בן גמליאל אם היה ספר לרבים או בלן והגיע עת הרגל הרי זה יעשה וכתב הראב"ד ז"ל האי מימרא נמי לא מייתי לה הרב בהלכותיו למימרא דלאו כהלכתא היא. ואין נראין לי דבריו בזה דהא ליכא פלוגתא עלויה ולא אשכחן מימרא דפליגי עליה ולגבי דברי תורה נמי אמרי' לקמן [דף כא א] הכי אבל אסור בדברי תורה ואם היו רבים צריכים לו שונה ואינו נמנע ורבינו מאיר ז"ל פסק כדברי הרב אלפסי ז"ל להחמיר ואע"ג דבתלמוד תורה התירו צורך רבים תלמוד תורה שאני:

סימן ג

ג האריסין והחכירין וקבלנות וכו' פירש"י אם אלו שקבלו השדה אירעו אבל הרי אלו יעשו ע"י שליח שהמלאכה של אחרים היא ומשום פסידא דבעלים שרינן להו דאריסים וקבלנים כשאין עושין מלאכה בקרקע איכא פסידא דבעלים וחוכר נמי כיון דלא יהיב אלא מגופה דארעא אי מוביר ולא עביד איכא פסידא לבעלים ואיכא נמי פסידא לדידיה הלכך עושין. החמרים והגמלים והספנים שוכרי חמורים גמלים וספינות הרי אלו לא ישכירו בתחלה לפי שהמלאכה שלהן ואין אדם מפסיד בדבר זולתם ואם היו מוחכרים או מושכרין הן או בהמתם אצל אחרים הרי אלו (לא) יעשו הן בעצמן ולא יפסידו כל שכרן ובעלים נמי לא יפסידו והכא לא קתני על ידי אחרים שהרי הן עצמן מושכרין אבל אריסין וקבלנין אפשר להן ע"י אחרים בעבודת קרקע (כל זה פירש"י ומשמע דגרסינן ברישא דהאריסים הרי אלו יעשו ע"י אחרים ובשום ספר לא נמצא כך אלא אלו יעשו משמע שהן בעצמן עושין ומה שפירש"י וחוכר נמי כיון דלא יהיב אלא מגופה דארעא אי מוביר ולא עביד איכא פסידא דבעלים הא ליתא דתנא בפ' [המקבל] [דף קד א] המקבל את השדה (ומשוכה בה) והובירה שמין אותה כמה היא ראויה לעשות ונותן לו ומפרש בגמ' דהאי משנה איתא בקבלנות דאי בחכרנות לא איצטריך למיתני דפשיטא דכיון שיש לו דבר קצוב לשנה (ו) חייב ליתן בין יעבוד ובין לא יעבוד (ז) אלא אפילו בקבלנות שקבל כדין אריסי העיר למחצה ולשליש ולרביע ואפילו הכי אם הובירה ישלם כמו שהיתה ראויה לעשות וגם מה שפירש דאם היה אבל מוחכר או מושכר אצל אחר שיעשה הוא עצמו מלאכה נראה לי קולא גדולה דהא אפילו עני המתפרנס מן הצדקה לא יעשה בצנעה בתוך ביתו שלשה ימים הראשונים (ח) ומשום הפסד ממונו מעט שרינן ליה לעשות מלאכה בפרהסיא על כן נראה לי כפירוש הראב"ד ז"ל האריסין והחכירין והקבלנין בשדה של האבל הרי אלו (לא) יעשו ובשביל שבעל השדה הוא אבל לא ימנעו מלעובדה ולשומרה. החמרים והגמלים והספנים ובעל החמור והגמל והספינה הוא אבל הרי אלו לא יעשו בתחלה כיון שלא שכרו ממנו קודם שנעשה אבל ואע"פ ששכרו כבר לשבוע או לחדש כפי הרגילות וכלה הזמן קודם האבילות לא יעשו בתחלה אבל אם היו מוחכרין או מושכרין אצל אחרים מעיקרא (ט) ואירע אבל לבעליהן בתוך זמן השכירות הרי אלו יעשו והכי איתא בירושלמי האריסין והחכירין והקבלנין הרי אלו עושין חמרין וגמלין וספנין אין עושין והא דאמר אריסין וחכירין וקבלנין הרי אלו עושין דמשמע לכתחלה ובחמר ובגמל וספן אסור לכתחלה פי' הראב"ד ז"ל הטעם משום דארעא לאריסותא

2

קיימא ומנהג האר"י יסודות ידוע הוא במקום וכיון שזוהי היא אריס מקודם לכן מסתמא לא מסלק ליה והוה ליה כמו שהיתה מושכרת אצלו מעיקרא מה שאין כן בחמר וגמל וספינה שהוא דרך בני אדם להחליפו מזה לזה וכל המרבה בשכרו קודם והזמנים כמו כן מתחלפים עליהם פעמים נשכרין בזול ופעמים ביוקר ומשום הכי אסור לכתחלה. שכיר יום אפילו בעיר אחרת לא יעשה פירוש אם יש לאבל שכיר יום לעבודת קרקע מאי טעמא אריס בדנפשיה קטרח אבל שכיר יום במלאכת האבל הוא עושה ושכיר ופועל כעבדו של אבל דמי וכל מלאכה שהיא בעבודת קרקע בפרהסיא הוא ואסור:

סימן ד

ד היתה מלאכת אחרים בידו כגון דבר תלוש בגד לארוג וכיוצא בו בין קבולת בין שאינה קבולת לא יעשה מפני שיכול לעשות אחר ימי אבלו היתה מלאכתו ביד אחרים בבית האבל לא יעשו בבית אחרים יעשו והא דמחמירין טפי באבל מבחול המועד דאבל אסור לעשות בדבר האבד לעצמו ואע"ג דאיסור מלאכה דאבל אסמכוה אקרא דדברי קבלה ואיסור מלאכה דחול המועד אסמכוה אקרא דאורייתא נראה לי הטעם משום דבימי אבלו אפשר שיעשה ע"י אחרים לכן לא רצה להקל שיעשה תוך שלשה הוא בעצמו אפילו בדבר האבד מה שאין כן בחול המועד דהכל אסורין בעשיית מלאכה ומהאי טעמא נמי נראה לי דהלכה כרשב"ג דאם אין אומן אלא הוא שיעשה בצנעא מכ"ש בחול המועד ומאחר שדבר האבד של האבל נעשית ע"י אחרים ולא ע"י עצמו נראה כמו שכתב הראב"ד ז"ל שאפילו מה שאסרו לעשות במועד בדבר האבד משום טירחא יתירא כגון (ה) להשקות לו בית השלחין ממי קילון ועשיית עוגיות לגפנים ועשיית אמה לכתחלה וחפירת בורות שיחין ומערות כשצריך להם ובנין פירצה כדרכו וכיוצא בהן שאסרו לעשות במועד משום טירחא יתירא. בימי אבלו כיון שנעשה לו ע"י אחרים אין חילוק בין טורח מועט ובין טורח מרובה דכיון דדבר האבד הוא הכל מותר דבחול המועד מסרו הכתוב לחכמים וראוי לאסור בטורח מרובה משום כבוד המועד אבל באבל נעשית ע"י אחרים מאי איכפת לן בטרחא דאחרים וכן פרקמטיא שלו בדבר האבד נמכרת ע"י אחרים וכן אם היתה שיירא עוברת מוכרין וקונין לו ואי מסיק דמי באינשי והאידינא משכח להו וביומא אחרינא לא משכח להו שרי לשדורי עלייהו שליח. ולוקח בחובו בהמה עבדים ושפחות בתים שדות וכרמים וכותב ומעלה בערכאות של נכרים מפני שהוא כמציל מידם. וכן כתבו הגאונים שאם יש לאבל דין על אדם אינו תובע כל שבעה ואם היה דבר האבד כגון שמבקש לילך למדינת הים או שהיו עדי חולים עושה שליח ודן עמו. מסקנא דמילתא דבר האבד נעשין לאבל ע"י אחרים ואפילו מילתא דאית ביה טירחא יתירא ואם אין שם אומן אלא הוא יעשה בצנעא ואפילו בתוך שלשה ימים ראשונים ואריסין וחכרנין וקבלנים של האבל הרי אלו עושין ואפילו נשלם זמן אריסותם קודם האבילות. ואם האבל אריס בשדה של אחר פירש רש"י ישכור האבל פועלים שיעשו מלאכה משום פסידא דמרי דארעא ואפשר שגם לפי הראב"ד ז"ל הוא מותר כיון דהשדה הוא של אחר אין זה נקרא מלאכת האבל. וחמור וגמל וספינה שלו שהיו מוחכרין או מושכרין אצל אחרים קודם התחלת האבילות הרי אלו יעשו ואם נשלם זמן חכירתו או שכירתו קודם התחלת האבילות הרי אלו לא יעשו אבל אם היה האבל עצמו מוחכר או מושכר אצל אחר לא יעשה מלאכה בימי אבלו ושכיר יום של אבל בעבודת קרקע אפילו בעיר אחרת לא יעשה ואם היתה מלאכת אחרים בידו בין קבולת בין שאינה קבולת לא יעשה היתה מלאכתו ביד אחרים בביתו לא יעשו בבית אחרים יעשו**:

סימן ה

ה מורין ברי' דרבין ומר ברי' דרב אחא ברי' דרבא עבוד גימלא בהדי הדדי פי' שני שוורים חיברו יחד לצמד אחד איתרע ביה מלתא במר בריה דרב אחא פסקי' לגמליה אמר רב אשי גברא רבה כמר בריה דרב אחא לעביד האי מלתא דנהי דלפסידא דידיה לא חייש לפסידא דאחרינא לא חייש והא קתני אם היו מוחכרים או מושכרים אצל אחרים הרי אלו יעשו. אדם חשוב שאני. הרב אלפסי לא הביא הך עובדא והביא גירסת ירושלמי אלו מגלחין (ה) ב' אחים שני שותפין שני טבחים שני חנונים שאירעו לאחד מהן דבר הרי אלו נועלים חנותם (ו) ולכאורה נראה דפליג אגמרא דידן דלגירסת הירושלמי יפה עשה דפסק לגמרי כי מלאכת שניהם בטילה והראב"ד ז"ל הקשה מהירושלמי אגמרא דידן ותירץ דודאי נועלין חנותם ואין השותף מתעסק בעסק השותפות בפרהסיא אבל בביתו מתעסק בעסק השותפות ואע"פ שחולקין בשכר כמו חמור וגמל וספינה שמוחכרין ביד אחר הלכך לא הוה ליה למיפסקיה לגמליה ומסיק אדם חשוב שאני ואית ליה קלא ואמרי בהמתו של פלוני עושה מלאכה בימי אבלו והוה ליה כפרהסיא אע"פ שבבית השותף ודמיא לנעילת חנות:

סימן ו

ו [דף יב ע"א] אמר שמואל מקבלי קבלנות בתוך התחום אסור חוץ לתחום מותר ואסיקנא ה"מ בשבתות ובימים טובים והוא דליכא מתא דמיקרבה להתם אבל בחולו של מועד אע"ג דליכא מתא דמיקרבה להתם כיון דשכיחי אינשי דאזלי מדוכתא לדוכתא אסור. פי' הראב"ד האי קבולת לא בקבולת דשדה איירי דהיא אפילו בימי אבלו מותר לכתחלה כדפי' לעיל (סימן ג) וכ"ש במועד כרב שישא בריה דרב אידי (סימן א) ותניא כוותיה ולא קבולת דתלוש הוא דהא אמרינן בבית אחר יעשה ואפילו בימי אבלו ואפילו בשבת נמי מותר כדאמר [שבת יז ב] בעורות לעבדן וכלים לכובס נכרי שכולם עם השמש מותר אלא בקבלנות דבנין איירי שאם קבלו אומני נכרים לבנות לו בנין בית בערב המועד מותר לבנותו במועד דבדנפשייהו קא עבדי אבל אסרו אותו בתוך התחום ובחול המועד אפילו חוץ לתחום משום מראית העין שאין הכל יודעין שהיא קבולת ודין קבולת של בית מה שהתיר ר"ת ואסר ר"י בפ"ק דע"ז בסופו (סימן כג):

סימן ז

ז רש"י פי' בלשון אחר ומקבלי קבולת שקבלו עליהם מלאכת האבל אסור בתוך התחום ואע"פ שקבלו קודם האבל מפני מראית העין שלא יאמרו ראו זה שמסר מלאכתו לאחרים בימי האבל ולא ידעו דקבולת היא לגבייהו קודם לכן ואמרינן לעיל (סימן א) אלו דברים שעושין לאבל וכו' דדבר שאינו אבד אסור לאבל למסור לאחרים בימי אבלו אבל חוץ לתחום שרי הואיל וקבלוהו קודם האבל וליכא

תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף קה עמוד ב

1A

עלן באילן שכוחו רע ובסוכה שכוחה רע - טמא. היכי דמי אילן שכוחו רע? - אמרי דבי רבי ינאי: כל שאין בעיקרו לחוק רובע. היכי דמי סוכה שכוחה רע? אמר ריש לקיש: כל שנחבאת בחזיונה. תנן התם: המהלך בבית הפרס על גבי אבנים שיכול להסיט, על האדם ועל הבהמה שכוחו רע - טמא. היכי דמי אדם שכוחו רע? אמר ריש לקיש: כל שרוכבו וארכבותיו נוקשות. היכי דמי בהמה שכוחה רע? אמרי דבי רבי ינאי: כל שרוכבה מטילה גללים.

אמרי דבי רבי ינאי: לתפלה ולתפילין - ארבעה קבין. לתפלה מאי היא? - דתניא: הנושא משאוי על כתיפו והגיע זמן תפלה, פחות מארבעה קבין - מפשילין לאחוריו ומתפלל, ארבעה קבין - מניח על גבי קרקע ומתפלל. לתפילין מאי היא? דתניא: היה נושא משאוי על ראשו ותפילין בראשו, אם היו תפילין רוצצות - אסור, ואם לאו - מותר. באיזו משאוי אמרו - במשאוי של ארבעת קבין. תני רבי חייא: המוציא זבל על ראשו ותפילין בראשו - הרי זה לא יסלקם לצדדין, ולא יקשרם במתניו - מפני שהוא נוהג בהן מנהג בזיון. אבל קושרם על זרועו במקום תפילין. משום דבי שילא אמרו: אפילו מטפחת שלהן אסור להניח על הראש שיש בו תפילין. וכמה? אמר אביי: אפילו רבעא דרבעא דפומבדיתא.

אמר רבי יהודה מאי קצבה בכרי אלא אם יש בו כדי נפילה. וכמה כדי נפילה? רבי אמי אמר רבי יוחנן: ארבעה סאין לכור, רבי אמי דיליה אמר: שמונת סאין לכור. אמר ליה ההוא סבא לרב חמא בריה דרבה בר אבוח: אסברה לך; בשני דרבי יוחנן הוה שמינה ארעא, בשני דרבי אמי הוה כחישא ארעא. תנן התם: הרוח שפיזרה את העומרין, אומדים אותה כמה לקט ראויה לעשות, ונותן לעניים. רבן שמעון בן גמליאל אומר: נותן לעניים כדי נפילה. וכמה כדי נפילה? כי אתא רב דימי אמר רבי אלעזר, ואיתימא רבי יוחנן: ארבעת קבין לכור. בעי רבי ירמיה: לכור זרע או לכור תבואה? למפולת יד או למפולת שוורים? - תא שמע, דכי אתי רבין אמר רבי אבוח אמר רבי אלעזר, ואמרי לה אמר רבי יוחנן: ארבעת קבין לכור זרע. ועדיין תבעי לך: למפולת יד או למפולת שוורים? - תיקו.

משנה. המקבל שדה מחבירו ואכלה חגב או נשדפה, אם מכת מדינה היא - מנכה לו מן חכורו, אם אינה מכת מדינה - אין מנכה לו מן חכורו. רבי יהודה אומר: אם קיבלה הימנו במעות - בין כך ובין כך אינו מנכה לו מחכורו. גמרא. היכי דמי מכת מדינה? אמר רב יהודה: כגון דאישדוף רובא דבאגא. עולא אמר: כגון שנשדפו ארבע שדות מארבע רוחותיה. אמר עולא: בעו במערבא: נשדף תלם אחד על פני כולה, מאי? נשתייר תלם אחד על פני כולה, מהו? אפסיקא בירא, מאי? אפסתא

מסכתות קטנות מסכת שמחות פרק ה

3

הלכה א

אבל כל שבעת הימים אסור לעשות מלאכה, הוא ובניו ובנותיו ועבדיו ושפחותיו ובהמתו. וכשם שהוא אסור לעשות כך אחרים אסורין לעשות לו.

הלכה ב

עושיין לו מלאכה שהיא אובדת. כונסין לו את גורנו, ובועטין לו את גיתו, וגפין לו את חביותיו.

הלכה ג

זיתיו הפוכין, רבי יהודה אומר טוען קורה הראשונה ולאחר האבילות יגמור, אמר לו רבי יוסי והרי הן אובדין, אלא יגמור.

הלכה ד

כדיו לגוף, רבי יהודה אומר עושה לו לימודין ולאחר האבילות יגמור, אמר לו רבי יוסי והלא הן אובדין, אלא יגמור.

הלכה ה

פשתנו להעלות מן המשרה, או צמרו להעלות מן היורה, אם יש שם אחרים מסלקין עמו, ואם לאו מסלקן בצינעה.

הלכה ו

מרביעין שדה לבן שלו לזרעה. זורעין לו פשתנו ברביעה, רבי אליעזר אומר לא זרעה פשתנו זרענה מין אחר, לא זרעה בשבת זו יזרענה בשבת אחרת.

הלכה ז

היה נחתום בעיר ואין שם אלא הוא, חנוני בעיר ואין שם אלא הוא, עושה בצנעה מפני כבוד העם. רבי שמעון בן יוחי אומר הרי שהיה בלן או ספר לעיר והגיע זמן הרגל, עושה בצנעה מפני כבוד העם.

הלכה ח

היה יושב ומספר, באו ואמרו לו מת אביך, הרי זה יגמור, אחד המספר ואחד המסתפר.

הלכה ט

הפועלים שקבלו מלאכה לעשות לאכל, בתוך ביתו אסור, בתוך בתיהם מותר, רבי שמעון בן יוחי אומר שכיר יום בין כך ובין כך אסור, שכיר הקיבולת בביתו אסור, בבתיהם מותר, במחובר לקרקע בין כך ובין כך אסור, בעיר אחרת בין כך ובין כך מותר.

הלכה י

אבל שתכפוהו אביו הרי זה מיקל בסכין ובמספורת, אבל לא במספרים, ואם היו בגדיו צואין מדיחן בצונן, אבל לא במי רגלים.

הלכה יא

מנודה שהכביד שערותיו הרי זה מיקל בסכין ובמספורת, אבל לא במספרים, ואם היו בגדיו צואין מדיחן בצונן, אבל לא במי רגלים.

הלכה יב

אבל ומנודה שהיו מהלכין בדרך מותרין בנעילת הסנדל, וכיון שהגיעו לעיר יחלצו; וכן בתשעה באב, וכן בתענית ציבור.

הלכה יג

מנודה שמת הרי זה טעון סקילה, לא שיעמידו עליו גל אבנים גדול כשל עכן, אלא שליח בית דין נוטל את האבן ונותנה על ארונו כדי לקיים בו מצות סקילה.

הלכה יד

מנודה לא קורא ולא קורין עמו, לא שונה ולא שונין עמו, אבל קורא הוא ושונה לעצמו בשביל שלא ישכח תלמודו. שוכרין אותו ונשכרין

אלו יעשו משמע שהן בעצמן עושין ומיירי שבעל השדה הוא האבל:

וזה לשון רש"י האריסין מקבלי שדות לשנים לשליש ולרביע והחכירין שקבלו לשמרה ולעבדה לסכום כך וכך כורין אני נותן לך ממנה והקבלנים שקבלו לשמרה לזמן פלוני בסכום כך וכך בין יהיה הרבה או מעט הרי אלו יעשו אחרים בשבילם עכ"ל ורצונו לומר דהקבלנים הוי נמי כמו חוכר אלא דחוכר הוא בסכום כך וכך כור תבואה וקבלן הוא בסכום כך וכך מעות והוא הדין דהוי מצי לפרש איפכא דקבלן הוי נמי לשנים ולשליש ולרביע כמו אריס אלא דאריס הוא בתבואה וקבלן הוא במעות וחדא מינייהו פירש וליכא נפקותא בדין. ותדע שהרי הרא"ש כתב על שם פירוש רש"י דקבלן הוי כמו אריס שכתב וזה לשונו פירוש רש"י הרי אלו יעשו על ידי שליח שהמלאכה של אחרים היא ומשום פסידא דבעלים שרינן להו דאריסים וקבלנים כשאין עושין מלאכה בקרקע איכא פסידא דבעלים וחוכר נמי כיון דלא יהיב אלא מגופה דקרקע אי מוביר ולא עביד איכא פסידא דבעלים ואיכא נמי פסידא לדידיה הילכך עושין עכ"ל:

וכתב עוד הרא"ש ומה שפירש רש"י וחוכר נמי כיון דלא יהיב אלא מגופה דקרקע אי מוביר ולא עביד איכא פסידא דבעלים הא ליתא דתנן המקבל שדה מחבירו והובירה שמין אותה כמה היא ראויה לעשות ונותן לו ומפרש בגמרא דהאי משנה איתא בקבלנות דאי בחכרנות לא איצטריך למיתני דפשיטא דכיון דיש לו דבר קצוב לשנה חייב ליתן בין יעבוד בין לא יעבוד אלא אפילו בקבלנות שקיבל כדין אריסי העיר למחצה ולשליש ולרביע אפילו הכי אם הובירה ישלם כמו שהיתה ראויה לעשות עכ"ל ולפי ענ"ד נראה דאין קושייתו קושיא דסבירא ליה לרש"י דמשנתנו בהמקבל מיירי שהובירה במזיד מדעתו אבל מה שהובירה השדה על ידי אונס שנעשה אבל ואסור במלאכה דמיא לחוכר שדה מחבירו ואכלה חגב או נשדפה דתנן התם (ב"מ קה ב) אם מכת מדינה היא מנכה לו מן חכורו והכא נמי באבל פסידא דבעלים נמי היא דזו ודאי דמיא למכת מדינה כיון שהאבלות הוא גלגל החוזר בעולם:

וכתב ב"י ומיהו אף על פי שחלק הרא"ש על רש"י בדין פסידא דבעלים מכל מקום לענין שיעשו על ידי אחרים לא פליג עליה דכיון דהוי דבר האבד נעשה על ידי אחרים ופשוט הוא וזהו שכתב רבינו ואם האבל הוא אריס וכו':

אבל מה שכתב תחלה הרי אלו עובדין כדרכן בימי האבל של בעל השדה הוא על פי גירסת הרא"ש הרי אלו יעשו דמשמע שהן בעצמן עושין ופירושא דברייתא דבעל השדה הוא אבל ומותרין האריסין והחכירין והקבלנים שאין אבלים לעשות מלאכתן בשדה של אבל ואפילו נשלם זמן חכירותם וכו'. וכתב הרא"ש על שם הראב"ד דהטעם הוא משום דארעא לאריסותא קיימא ומנהג האריסות ידוע הוא במקומה וכיון שזה היה האריס מקודם לכן מסתמא לא מסלק ליה והוי ליה כמו שהיתה מושכרת אצלו מעיקרא מה שאין כן בחמור וגמל וספינה שהוא דרך בני אדם להחליפו מזה לזה וכל המרבה בשכרו הוא קודם הילכך אם כלה הזמן אסור לכתחלה לעשות מלאכה בימי אבלו של בעל החמור והספינה וזהו שכתב רבינו ואם יש לאבל חמור או ספינה ביד אחר וכו' עד שכלה הזמן:

ה וכתב הרמב"ן אם היה החמור וכו'. פירוש ולא כלה הזמן דאי בכלה הזמן אפילו בחכירות אסור כדכתב בסמוך אלא בדלא כלה הזמן איירי ואפילו הכי יש שאוסרים שלא התירו לעשות מלאכה אלא באריסות קרקע בימי אבלו של בעל הקרקע מטעמא דאמרן בסמוך בשם הראב"ד:

ט ואם האבל בעצמו הוא מוחכר או מושכר אצל אחר לא יעשה מלאכה וכו'. כך פסק הרא"ש דלא כפירוש רש"י דמתיר ואם כן ממילא יפסיד שכרו כיון שאינו עושה מלאכה ואין צריך לומר אם היה האבל עצמו מושכר דרך אריסות למחצה ולשליש ולרביע דפשיטא דאסור:

י ומ"ש ואם יש שכיר יום וכו'. פירוש שכיר יום אחד שעובד בשדה חבירו ונעשה בעל השדה אבל אפילו עובד בעיר אחרת ואין יודעין שם שהוא אבל וליכא משום מראית העין לא יעשה הואיל ובידו לחזור דפועל חוזר ואפילו בחצי היום (ב"ק קטז ב) וליכא פסידא כולי האי לא לבעלים ולא לפועל ביום אחד ומשמע מזה דאם היה הפועל מוחכר או מושכר לחודש ועובד בעיר אחרת יכול לעשות מלאכה כי היכי דלא יפסיד:

יא היתה מלאכת אחרים וכו'. פירוש לא מיבעיא בקבולת דכדידיה דמי אלא אפילו שלא בקבולת ואפילו בדבר תלוש דאפשר לעשות בצנעא נמי אסור ואין צריך לומר במחוכר:

יב היתה מלאכתו ביד אחרים וכו'. שם בברייתא היתה מלאכתו ביד אחרים בביתו לא יעשו בבית אחר יעשו ופירש רש"י בביתו של אבל לא יעשה אותו אחר משום חשד שיאמרו הוא עצמו מסייע במלאכה אי נמי שלא יאמרו בימי אבלו השכירו לזה הפועל עכ"ל וכתב רבינו בקבלנות בדבר תלוש לומר דכל שאסור בביתו משום מראית העין אסור אף בקבלנות אף על גב דכדידיה דאחר דמי וכן אף בדבר תלוש דאפשר לעשות בצנעא נמי אסור כיון שהוא בביתו ונראה דהא דשרי נמי בבית אחר לגמרי שרי אפילו שלא בקבלנות כיון דליכא משום מראית העין בבית אחר דהא בעיר אחרת שרי אפילו בקרקע אם כן בבית אחר שרי בתלוש לכל הפחות:

יג היה לו בנין בית וכו'. בפרק מי שהפך (ריש דף י"ב) מימרא דשמואל וכדפריש רב משרשיא ופירש רש"י דמיירי בקבולת שקבלו עליהם מלאכת האבל:

כתב הרב רבינו ירוחם אבל שאינו רוצה לימנע מלעשות מלאכה מנדין אותו כדאמרינן בעושה מלאכה בערב פסח מחצות ומעלה כן כתבו הגאונים בתשובה ומביאו ב"י סוף סימן זה:

קרימין נתמלא